

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Ігнатенко О.С.

аспірантка,

Львівський регіональний інститут державного управління

Національної академії державного управління

при Президентові України

АКТИВІЗАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СУЧАСНІЙ ДИНАМІЦІ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сучасна динаміка державно-правового розвитку, нові соціально-економічні реалії України та активізація громадянського суспільства зумовлюють появу нових дослідницьких напрямів та методологічних підходів. В таких умовах особливої актуальності набувають питання трансформації ролі та значення інституту громадського контролю, який був і є вагомим чинником вирішення суспільних суперечностей, засобом підвищення ефективності діяльності державних органів в інтересах розвитку громадянського суспільства та зміцнення держави, забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян [1].

За співвідношенням державного і громадського контролю, їх взаємозв'язками можна безпосередньо визначити, який режим панує в державі – авторитарний чи демократичний. Зважаючи на це, можемо констатувати, що наша держава має авторитарний режим управління, що є не сприяє розвитку демократичного суспільства, до чого відповідно прагне соціум. Державний контроль є однією з найважливіших функцій виконання владних повноважень і має статус важливого чинника ефективності управлінських рішень, що є необхідною умовою їхнього реального виконання. Такий контроль забезпечується органами державної влади – законодавчою, виконавчою і судовою, та виявляється у різноманітних формах управлінського та фінансового контролю [5].

На сучасному етапі під час формування сучасної системи державного управління мають поєднуватися не тільки вимоги ефективності та прозорості функціонування, а сама ця система повинна бути здатною до широкої співпраці із суспільством, адже тільки за цих умов можна говорити

про служіння державної виконавчої влади суспільству, а не навпаки – про служіння суспільства інтересам держави та її посадових осіб. Саме тому процес адміністративної реформи є одночасною адаптацією системи державного управління до таких форм існування та функціонування, коли у своїй діяльності вона має враховувати факт існування громадянського суспільства, з яким повинна співпрацювати [2].

Проблематика громадянського суспільства почала вивчатися вітчизняними вченими лише після набуття Україною незалежності та проголошення її демократичною, соціальною та правовою державою, в якій визнаються (утверджуються) та забезпечуються права, свободи та законні інтереси людини і громадянина [6]. З огляду на це, можна погодитися з думкою П. Рабіновича, який вважає, що інтерпретація громадянського суспільства має здійснюватися крізь призму прав людини. Такий підхід автор пояснює тим, що: по-перше, саме суспільство (а точніше – нагромаджені ним матеріальні, соціальні, духовні та інші ресурси) є основним джерелом задоволення життєво необхідних потреб людини, «резервуаром» формування і здійснення тих можливостей людини, які, власне, складають право; по-друге, реальні індивідуальні шанси доступу людини до цих ресурсів, користування нагромадженими суспільством благами залежать від того, до якого соціального угруповання належить та чи інша людина, яке становище посідає таке угруповання в суспільстві, якими є взаємовідносини різних угруповань між собою, а також між ними і державою; по-третє, права людини, їх здійсненність безпосередньо зумовлюються тим, якою мірою, в якій спосіб вони схвалені й «розподілені» носіями суспільної («публічної») влади – насамперед державою: в інтересах усіх і кожного чи передусім в інтересах певної частини суспільства [8].

Уперше поняття громадського контролю з'являється в законодавстві України у зв'язку із прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [7]. Так, відповідно до змісту постанови, громадська рада здійснює громадський контроль за врахуванням органом пропозицій та зауважень громадськості, а також дотриманням ним нормативно-правових актів, націлених на запобігання та протидію корупції. Громадський контроль полягає у перевірці діяльності органів виконавчої влади з боку громадян та їх об'єднань на відповідність цілей, які влада проголошує та процес їх виконання [4]. Громадський контроль в Україні є функцією громадянського суспільства

і способом залучення населення до управління суспільством та державою. Він є важливою формою реалізації демократії, оскільки дає можливість населенню брати участь у державному управлінні, вирішенні державних і громадських справ, активно впливати на діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування [3].

Україна перебуває на початковому етапі становлення громадянського суспільства. Це виявляється в нерозвиненості його інститутів: приватної власності та ринкової економіки, суспільних об'єднань і політичних партій, недержавної сфери освіти й засобів масової інформації та ін. Конституція проголосила пріоритет громадянських прав і свобод, але насправді їх реалізація стикається з великими труднощами. У перспективі інститути громадянського суспільства, будучи неурядовими структурами, повинні впливати на забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян, у протидії корупції, у підтримці законності в діяльності державних органів [1].

Отже, можна стверджувати, що ефективність громадського контролю в Україні знаходиться у прямій залежності від стану розвитку громадянського суспільства та рівня взаємодії його суб'єктів з органами державної влади та їх посадовими особами. Останнє багато в чому залежить від мотивації відповідних органів, враховуючи, що саме інститутами державної влади, передусім у правовій та організаційній площині, забезпечується сприяння розвитку громадянського суспільства та створюється підґрунтя для участі громадськості в управлінні державними справами. Водночас, слід відзначити, що має місце потреба в належному організаційному, фінансовому, нормативно-правовому забезпеченні здійснення функцій взаємодії органів державної влади з громадськістю, з урахуванням зростання обсягу цих функцій і завдань у контексті дотримання принципів прозорості та відкритості державних органів. Саме ці аспекти оптимізації системи державного управління мають ключове значення для створення сприятливих умов функціонування механізмів громадського контролю.

Список використаних джерел:

1. Вітвіцький С.С. Інститут громадянського контролю в Україні: поняття, сутність, тенденції розвитку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 40–47.
2. Єспринцев П.С. Громадський контроль в умовах державотворення: від СРСР до сучасної України. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 3. С. 81–86.

3. Іжа М., Радченко О. Громадський контроль в системі публічного управління як ефективний інструмент експертизи державно-управлінських рішень. *Публічне управління: теорія та практика*. 2012. № 4(12). С. 74–79.

4. Кравець М.О. Громадський контроль у сфері публічного управління. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Вип. 1(2). С. 14-17.

5. Наливайко Т.В. Громадський контроль в Україні як інститут громадянського суспільства: теоретико-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2010. 18 с.

6. Новохацький В. Неурядові організації як фактор розбудови громадського суспільства в Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.02; Дніпропетровський нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2005. 16 с.

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадянської у формуванні та реалізації державної політики» від 03.11.2010 р. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 996.

8. Рабінович П. Громадянське суспільство і правова держава (загальнотеоретичні міркування). *Українське право*. 1996. № 3. С. 22–34.

9. Сківський І.О. Ідеологічні передумови громадського контролю у публічному управлінні: види та зміст. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2013. № 2(1). С. 145–151.

Палагусинець Р.В.

*кандидат економічних наук, заступник керівника відділу,
Управління забезпечення міжпарламентських зв'язків
Апарату Верховної Ради України*

РОЛЬ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ В ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЮ ПОЛІТИКОЮ ДЕРЖАВИ

Тема ролі дипломатичних служб в становленні ефективної зовнішньої політики держави на сьогоднішній день викликає чимало суперечностей, і не втрачає своєї актуальності, бо наша держава розвиває свою зовнішньополітичну діяльність в непростий час значних змін внаслідок глобалізації, військових дій, інформаційного шуму, економічних криз, пандемії. Щоб провести дослідження дипломатичних служб, нами було використано декілька методів: історичний, контент-аналіз, моніторинг. Поєднання цих методів дало змогу вивчити згадане